

„Реферат о завршеној докторској дисертацији“

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији:

Кандидаткиња Марија Т. Павловић је рођена 1973 у Београду, у ком је завршила основну и средњу школу, а потом и Вишу школу ликовних и примењених уметности. На Одељењу за историју уметности Филозофског факултета дипломирала је у року 2003. године. Радећи у Музеју спорта од 2005 год., реализовала је више стручних изложби у земљи и иностранству (Лондон, Париз, Трст, Бар и др.). Тада и почиње да се истраживачки бави историјом српског спорта. Уз то, публиковала је и неколико радова из историје националне уметности, учествовала на научним конференцијама „Критичка историја преиначавања јавних простора Београда“, руководила групама стручне праксе „Новија архитектуре Београда“ и др. Докторска дисертација Марије Павловић „Архитектура спортских објеката у Београду у XIX и XX веку“ је систематизована на 356 страна. Састоји се од основног текста и потребних прилога.

2. Предмет и циљ дисертације: Резултати истраживачког рада Марије Павловић, систематизовани у исцрпној докторској дисертацији, почивају на оригиналној полазишној идеји, значајној за развој науке, њену примену, односно развој научне мисли уопште. Њен предмет представљају различити типови објеката саграђених за потребе спорта и рекреације Београђана, почев од средине деветнаестог, па до краја двадесетог века. Осветљавајући типологију, функционалност, структуралност, морфологију и цивилизацијски значај појединачних спортских објеката и комплекса, ауторка их контекстуализује у оквиру ауторских поетика ангажованих пројектаната, као и унутар укупних развојних токова српског градитељства. Уз то, примарни циљ дисертације огледа се у успостављању стабилне периодизације, датовању, атрибуирању и валоризовању евидентираног фонда како би се он са историјске дистанце сагледао објективно и валоризовао целовито. Тиме и домаћа служба заштите културних споменика стиче потпунију слику о значајним објектима спортске намене, које ће убудуће моћи делотворније да надзире и штити.

3. Основне хипотезе од којих се полазило у истраживању: Полазне хипотезе су научно потврђене кроз истраживање, систематизацију грађе и подробну историографску експликацију. Доказано је да су спортски објекти представљали засебан градитељски тип, развијан у складу са правилима, профили и потребама појединачних спортова. Временом се у све развијенију архитектуру спортских објеката укључују специјализовани експерти – пројектанти, конструктори, извођачи, надзиратељи градње, теоретичари и критичари, али и заинтересовани спортисти, функционери и масовни конзументи. Показано је да су многе од приказаних објеката извели неки од најзначајнијих српских и југословенских архитеката новијег доба (Коруновић, Којић, Антић и Бакићи). Сваки објекат је на свој начин доприносио развоју спорта којем је био намењен, успону националне физичке културе у целини, колико и изградњи престонице и њених јавних капацитета. Потврђено је да су у појединим периодима идеолошко-пропаганди утицаји били заступљени у архитектонској декорацији мањег броја спортских објеката, док је већина била превасходно осмишљена према владајућим типолошким и цивилизацијским стандардима.

4. Кратак опис садржаја дисертације: У духу устаљене методологије излагања обрађене материје, дисертација је функционално одељена на више поглавља и тематских целина. У њој се, после уводних разматрања са освртом на претходна истраживања и дефинисања тематског оквира, хронолошки и типолошки разматра предметна грађа у ширем урбанистичко-архитектонском контексту. Осим прегледног излагања о развоју спортских објеката одељених према појединачним спортовима, коментарисана је и владајућа нормативна регулатива којој је прилагођаван програм, структуралност и функционисање спортских објеката.

Поглавља су ситематизована следећим редом: „Увод“, „Осврт на претходна истраживања“, „Преглед коришћене архивске грађе и извора“, „Настанак и развој архитектуре спортских објеката“, „Појам, типологија и намена спортских објеката“, „Општи урбанистичко-архитектонски развој Београда и планирање спортских објеката“, „Преглед развоја београдских објеката по спортовима“, „Нормативи“, „Закључак“ и Литература и извори“. Илустрације (146) су функционално усађене у текстуално излагање и убедљиво поткрепљују изнета запажања.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације: Остварени допринос историји српске ликовне уметности и архитектуре је знатан и егзактно мерљив, посебно ако се има у виду ранија неистраженост предметне материје у синтетском облику. Доприноси су

евидентно заступљени у фактографској, аналитичкој и проблемској равни, базирани на прилежном вишегодишњем истраживању објеката на терену, архивске грађе, музејских фондова, конзерваторских елабората, библиотечких извора и докумената из приватних збирки.

Доприноси се огледају у вишеструком обогаћивању фонда расположивих сазнања о предметној материји, као и у слојевитим тумачењима проистеклих из њеног критичког разматрања. Сва ранија, углавном фрагментарна и парцијална разматрања појединачних спортских објекта у наративу колегинице Павловић, испуњеном продуктивним дескрипцијама и анализама, представљени су ширем развојно-типолошком континууму. Степен њихове савремености сагледан је у поређењу са главним светским искуствима у пројектовању спортских здања, што дисертацију чини компаративно усмереном. Подједнака пажња посвећена је већим и обухватнијим, колико и мањим реализованим спортско-рекреативним капацитетима. Својом фактографском утемељеношћу, аналитичком садржајношћу и структурном заокруженошћу, дисертација колегинице Павловић се вишеструко издваја као пионирска у свом тематском домену. Осим типова спортских здања које осветљава и проблематузује, подстицајна је и за будућа синтетска проучавања укупних тековина новије српске архитектуре.

6. Закључак: Дисертација колегинице Павловић је урађена у свему према одобреној пријави, представљајући оригинално и самостално научно дело. Исцрпна и слојевита, подстицајна за даљи истраживачки рад, поседује потребну иновативност и заокруженост. Тиме су се и стекли услови за њену јавну одбрану.

Потписи чланова комисије:

др Александар Кадијевић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду, ментор

др Ненад Макуљевић, редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Београду

др Мирјана Ротер Благојевић, ванредни професор Архитектонског факултета Универзитета у Београду

у Београду 10.1.2017